

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА будівельної механіки та опору матеріалів
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»
« 20 » _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Обчислювальна механіка»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Комп'ютерні науки»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник Данішевський Владислав Валентинович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Обчислювальна механіка» – це дисципліна, в якій вивчаються чисельні методи розв'язання інженерних задач, що виникають при проектуванні та дослідженнях будівельних конструкцій, будівель та споруд.

При проектуванні будівельних конструкцій та споруд, моделюванні їх механічних та фізичних властивостей і характеристик доводиться розв'язувати задачі, які не мають точних аналітичних розв'язків і не описуються діючими нормативними документами. Для цього необхідно застосовувати широке коло прикладних математичних методів: аналітичні перетворення, розв'язання алгебраїчних рівнянь, чисельне інтегрування та диференціювання, розв'язання диференційних рівнянь з початковими та граничними умовами, інтерполяція та апроксимація даних, оптимізація, нелінійне програмування. Це обумовлює актуальність вивчення дисципліни «Обчислювальна механіка». Вона є навчальною дисципліною циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Комп'ютерні науки» для підготовки бакалаврів за спеціальністю «Комп'ютерні науки».

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			V	VI
Всього годин за навчальним планом, з них:	210	7	90	120
Аудиторні заняття, у т. ч.:	96		44	52
лекції	52		30	22
лабораторні роботи				
практичні заняття	44		14	30
Самостійна робота, у т. ч.:	114		46	68
підготовка до аудиторних занять	20		10	10
виконання індивідуальних робіт	54		6	48
виконання курсового проекту або роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	10			10
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			екзамен	залік

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни

«Обчислювальна механіка» – це дисципліна, в якій вивчаються чисельні методи розв'язання інженерних задач, що виникають при проектуванні та дослідженнях будівельних конструкцій, будівель та споруд. Метою освоєння дисципліни є формування знань і вміння застосовувати сучасні чисельні методи для розв'язання задач, які не мають точних аналітичних розв'язків і не описуються діючими нормативними документами.

Завдання дисципліни полягає в розвитку у студента сучасних форм математичного мислення, вміння ставити і вирішувати складні інженерні завдання, що виникають в професійній практиці.

Пререквізити дисципліни:

«Фізика», «Опір матеріалів».

Постреквізити дисципліни:

Дисципліна «Обчислювальна механіка» є основою для проведення інженерно-проектувальних розрахунків та наукових досліджень властивостей та характеристик будівельних конструкцій, будівель та споруд.

Компетентності

- **ЗК-2** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях,
- **ЗК-6** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях,
- **ЗК-7** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **СК-21** Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для розв'язання типових задач спеціальності, а також до вибору технічних засобів для їх виконання,
- **СК-24** Базові знання наукових понять, теорій і методів, необхідних для розуміння принципів проектування, зведення та експлуатації будівельних споруд; здатність до складання математичних моделей прикладних задач, розрахункових схем та їх розв'язання з використанням аналітичних та чисельних методів; уміння використовувати сучасні методи розрахунку будівель, споруд та їх конструкцій.

- **РН-41** Демонструвати знання і розуміння наукових і математичних принципів, що лежать в основі технології проектування та зведення будівельних конструкцій.

Методи навчання – практичний, наочний, словесний, робота з книгою.

Форми навчання – індивідуальна, групова, колективна.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
V семестр					
Змістовий модуль 1. Система комп'ютерної алгебри з відкритим кодом «Maxima»					
1. Основи роботи у CAS «Maxima».	8	4	2		2
2. Аналітичні перетворення та робота із символічними виразами.	8	4	2		2
3. Математичний аналіз: диференціювання, інтегрування, границі, ряди, апроксимації Паде.	8	4	2		2
4. Розробка прикладних програм у середовищі CAS «Maxima».	10	6	2		2
Разом за змістовим модулем 1	34	18	8		8
Змістовий модуль 2. Методи розв'язання алгебраїчних рівнянь					
1. Чисельні методи розв'язання алгебраїчних нелінійних та трансцендентних рівнянь.	12	6	2		4
2. Матриці та лінійна алгебра. Методи розв'язання систем лінійних рівнянь.	14	6	4		4
Разом за змістовим модулем 2	26	12	6		8
Підготовка до екзамену	30				30
VI семестр					
Змістовий модуль 3. Методи апроксимації, інтерполяції та оптимізації					
1. Методи обробки експериментальних даних. Методи апроксимації та інтерполяції дискретних даних.	12	4	2		6
2. Чисельні методи нелінійної оптимізації.	10	2	2		6
3. Приклади розв'язання задач оптимізації при проектуванні будівельних конструкцій.	12		4		8
Разом за змістовим модулем 3	34	6	8		20
Змістовий модуль 4. Методи розв'язання диференційних рівнянь					
1. Розв'язання диференційних рівнянь у системі «Maxima».	12	4	2		6
Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із початковими умовами. Методи Ейлера та Рунге-Кутти.	14	4	4		6
Приклади чисельного моделювання нелінійних коливань будівельних конструкцій.	16	4	4		8
Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із граничними умовами. Метод скінчених різниць.	16	4	4		8
Приклади чисельного моделювання процесів поширення тепла в будівельних конструкціях.	14		4		10
Разом за змістовим модулем 4	86	16	22		48
Усього годин	210	52	44		114

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1, 2	Основи роботи у CAS «Maxima».	4
3, 4	Аналітичні перетворення та робота із символічними виразами.	4
5, 6	Математичний аналіз: диференціювання, інтегрування, границі, ряди, апроксимації Паде.	4
7, 8, 9	Розробка прикладних програм у середовищі CAS «Maxima».	6
10, 11, 12	Чисельні методи розв'язання алгебраїчних нелінійних та трансцендентних рівнянь.	6
13, 14, 15	Матриці та лінійна алгебра. Методи розв'язання систем лінійних рівнянь.	6
16, 17	Методи обробки експериментальних даних. Методи апроксимації та інтерполяції дискретних даних.	4
18	Чисельні методи нелінійної оптимізації.	2
19, 20	Розв'язання диференційних рівнянь у системі «Maxima».	4
21, 22	Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із початковими умовами. Методи Ейлера та Рунге-Кутти.	4
23, 24	Приклади чисельного моделювання нелінійних коливань будівельних конструкцій.	4
25, 26	Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із граничними умовами. Метод скінчених різниць.	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Основи роботи у CAS «Maxima».	2
2	Аналітичні перетворення та робота із символічними виразами.	2
3	Математичний аналіз: диференціювання, інтегрування, границі, ряди, апроксимації Паде.	2
4	Розробка прикладних програм у середовищі CAS «Maxima».	2
5	Чисельні методи розв'язання алгебраїчних нелінійних та трансцендентних рівнянь.	2
6, 7	Матриці та лінійна алгебра. Методи розв'язання систем лінійних рівнянь.	4
8	Методи обробки експериментальних даних. Методи апроксимації та інтерполяції дискретних даних.	2
9	Чисельні методи нелінійної оптимізації.	2
10, 11	Приклади розв'язання задач оптимізації при проектуванні будівельних конструкцій.	4
12	Розв'язання диференційних рівнянь у системі «Maxima».	2
13, 14	Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із початковими умовами. Методи Ейлера та Рунге-Кутти.	4
15, 16	Приклади чисельного моделювання нелінійних коливань будівельних конструкцій.	4
17, 18	Чисельне розв'язання диференційних рівнянь із граничними умовами. Метод скінчених різниць.	4
19, 20	Приклади чисельного моделювання процесів поширення тепла в будівельних конструкціях.	4

21, 22	Приклади чисельного моделювання напружено-деформованого стану будівельних конструкцій.	4
--------	--	---

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	підготовка до аудиторних занять	20
2	виконання індивідуальних робіт	54
3	опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	10
	Основи роботи у CAS «Maxima».	2
	Чисельні методи розв'язання алгебраїчних нелінійних та трансцендентних рівнянь.	4
	Матриці та лінійна алгебра. Методи розв'язання систем лінійних рівнянь.	4
4	підготовка до екзамену	30

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю знань студентів є усний метод, письмовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль успішності студента здійснюється за допомогою 100-бальної системи оцінювання, що має відповідні оцінки в національній шкалі і шкалі ECTS.

V семестр

Змістовий модуль 1. Система комп'ютерної алгебри з відкритим кодом «Maxima» Самостійна індивідуальна робота (максимальна кількість балів – 100):

«Індивідуальне завдання №1»

- виконання самостійної індивідуальної роботи та її оформлення – 60 балів;
- відповідь на теоретичне питання №1, №2 при захисті самостійної індивідуальної роботи (максимальна кількість балів на одне питання – 20 балів): 40 балів;
- правильна відповідь на питання 20 балів;
- відповідь на питання повна, але потребує деяких уточнень (спосіб розрахунку, який використовується) 16 – 19 балів;
- відповідь на питання неповна, із незначними помилками (неправильне трактування сутності питання розрахункової моделі) 6 – 15 балів;
- відповідь на питання часткова, із незначними помилками (не розкрита сутність питання розрахункової моделі) 1 – 5 балів;
- неправильна відповідь або немає відповіді 0 балів;
- Підсумкова оцінка зі змістового модуля 1 визначається як оцінка за самостійну індивідуальну роботу змістового модуля 1.

Змістовий модуль 2. Методи розв'язання алгебраїчних рівнянь

Самостійна індивідуальна робота (максимальна кількість балів – 100):

«Індивідуальне завдання №2»

- виконання самостійної індивідуальної роботи та її оформлення – 60 балів;

- відповідь на теоретичне питання №1, №2 при захисті самостійної індивідуальної роботи (максимальна кількість балів на одне питання – 20 балів): 40 балів;
- правильна відповідь на питання 20 балів;
- відповідь на питання повна, але потребує деяких уточнень (спосіб розрахунку, який використовується) 16 – 19 балів;
- відповідь на питання неповна, із незначними помилками (неправильне трактування сутності питання розрахункової моделі) 6 – 15 балів;
- відповідь на питання часткова, із незначними помилками (не розкрита сутність питання розрахункової моделі) 1 – 5 балів;
- неправильна відповідь або немає відповіді 0 балів;
- Підсумкова оцінка зі змістового модуля 2 визначається як оцінка за самостійну індивідуальну роботу змістового модуля 2.
- **Екзамену**

Екзамен проводиться в письмовій формі у вигляді відповідей на білети, що містять 2 теоретичних питання і 1 практичне завдання. До складання екзамену допускаються студенти, які повністю виконали навчальний план дисципліни – отримали не менше 60 балів з кожного змістового модуля.

Екзамен (максимальна кількість балів – 100):

- відповідь на теоретичні питання (максимальна кількість балів на одне питання – 25 балів): 50 балів;
- правильна відповідь на питання 25 балів;
- відповідь на питання повна, але потребує деяких уточнень (спосіб розрахунку, який використовується) 19 – 24 балів;
- відповідь на питання неповна, із незначними помилками (сутність розкрита, але були помилки в формулюваннях математичних моделей) 9 – 18 балів;
- відповідь на питання часткова, із незначними помилками (не розкрита сутність питання розрахункової моделі) 1 – 8 балів;
- неправильна відповідь або немає відповіді 0 балів;
- виконання практичних завдань максимальна кількість балів: 50 балів;
- правильне виконання завдання, розрахунки виконані без помилок, проведено аналіз результатів 50 балів;
- робота виконана повністю, розрахунки виконані послідовно, але виконання завдання потребує деяких уточнень (визначення способу, яким скористалися та уточнення більш точного розв'язання) 40 – 49 балів;
- робота виконана повністю, але аналіз результатів недостатній (не розуміння математичної моделі розрахунку але правильне виконання послідовного розрахунку) 30 – 39 балів;
- результати виконання завдання отримані, але із незначними помилками (помилки в розрахунках або графічному відображенні результатів, аналіз результатів недостатній або відсутній) 20 – 29 балів;
- результати виконання завдання отримані, але зі значними помилками (неправильні розрахункові формули або їх застосування, неповне або неправильне обґрунтування розв'язання завдання) 10 – 19 балів;
- результати виконання завдання отримані, але з грубими помилками (отримання результатів, які не відповідають математичній моделі розрахунку) 1 – 9 балів;
- неправильне виконання або немає розв'язання 0 балів;

VI семестр

Змістовий модуль 3. Методи апроксимації, інтерполяції та оптимізації
Самостійна індивідуальна робота (максимальна кількість балів – 100):

«Індивідуальне завдання №3»

- виконання самостійної індивідуальної роботи та її оформлення – 60 балів;
- відповідь на теоретичне питання №1, №2 при захисті самостійної індивідуальної роботи (максимальна кількість балів на одне питання – 20 балів): 40 балів;
- правильна відповідь на питання 20 балів;
- відповідь на питання повна, але потребує деяких уточнень (спосіб розрахунку, який використовується) 16 – 19 балів;
- відповідь на питання неповна, із незначними помилками (неправильне трактування сутності питання розрахункової моделі) 6 – 15 балів;
- відповідь на питання часткова, із незначними помилками (не розкрита сутність питання розрахункової моделі) 1 – 5 балів;
- неправильна відповідь або немає відповіді 0 балів;
- Підсумкова оцінка зі змістового модуля 3 визначається як оцінка за самостійну індивідуальну роботу змістового модуля 3.

Змістовий модуль 4. Методи розв'язання диференційних рівнянь**Самостійна індивідуальна робота** (максимальна кількість балів – 100):

«Індивідуальне завдання №4»

- виконання самостійної індивідуальної роботи та її оформлення – 60 балів;
- відповідь на теоретичне питання №1, №2 при захисті самостійної роботи (максимальна кількість балів на одне питання – 20 балів): 40 балів;
- правильна відповідь на питання 20 балів;
- відповідь на питання повна, але потребує деяких уточнень (спосіб розрахунку, який використовується) 16 – 19 балів;
- відповідь на питання неповна, із незначними помилками (неправильне трактування сутності питання розрахункової моделі) 6 – 15 балів;
- відповідь на питання часткова, із незначними помилками (не розкрита сутність питання розрахункової моделі) 1 – 5 балів;
- неправильна відповідь або немає відповіді 0 балів;
- Підсумкова оцінка зі змістового модуля 4 визначається як оцінка за самостійну індивідуальну роботу змістового модуля 4.

Підсумкова оцінка з дисципліни в V семестрі визначається як середня між підсумковими оцінками за змістові модулі 1 і 2 та оцінкою екзамену.

Підсумкова оцінка з дисципліни в VI семестрі визначається як середня між підсумковими оцінками за змістові модулі 3 та 4.

Порядок зарахування пропущених занять: відпрацювання пропущеного заняття з лекційного курсу здійснюється шляхом підготовки і захисту реферату за відповідною темою. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються студентами виконанням відповідної практичної роботи самостійно та її захистом.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна**

1. Дубенець В.Г., Савченко О.В. Обчислювальна механіка. Частина 1. – Чернігів: ЧДТУ, 2007. – 188 с.
2. Дубенець В.Г., Савченко О.В. Обчислювальна механіка. Частина 2. – Чернігів: ЧДТУ, 2007. – 188 с.
3. Бурого Н.Г. Вычислительная механика (конспект лекций). – М.: МГТУ, 2012. – 271 с.
4. Ильина В.А., Силаев П.К. Система аналитических вычислений Maxima для физиков-теоретиков. – М.: Изд-во МГУ, 2007. – 112 с.

Допоміжна

1. Чичкарев Е.А. Компьютерная математика с Maxima. – М.: ALT Linux, 2012. – 384 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. http://www.sopromat.org.ua/viewpage.php?page_id=63
2. <http://lib.custis.ru/Maxima>

Розробник (підпис) (В. В. Данішевський)

Гарант освітньої програми (підпис) (Н. М. Єршова)

Силабус затверджено на засіданні кафедри будівельної механіки та опору матеріалів
Протокол від «19» 09 2019 року № 2